

Anti-pestprotocol - Het Fundament

Woord vooraf

Als bestuur, directie, onderwijzend personeel en medezeggenschapsraad vinden wij het van het grootste belang dat ieder kind zich veilig voelt bij ons op school. We willen dat ons schoolklimaat zich kenmerkt door aandacht en respect voor ieder kind binnen de kaders van onze christelijke grondslag. Alleen wanneer kinderen zich geborgen weten, komen ze tot maximale ontplooiing.

Dit protocol is gebaseerd op de aanbevelingen uit het boekje 'Pesten op school, hoe ga je er mee om?'. Dit boekje is geschreven door Bob van der Meer op initiatief van de Landelijke Werkgroep Pesten.

De voorwaarden om pestgedrag aan te pakken dan wel te voorkomen worden hieronder vermeld en vervolgens per hoofdstuk vertaald naar onze schoolpraktijk.

De voorwaarden luiden:

- We moeten elkaar aanspreken op de christelijke omgang met elkaar. We leren elkaar niet op de persoon zelf aan te spreken, maar op bijvoorbeeld de gedragingen.
- De school moet het pestprobleem **voorkomen**. Een preventieve aanpak bestaat onder meer uit de behandeling van het onderwerp met de leerlingen waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Pesten moet als een **probleem** worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, ouders en leerlingen (gepeste kinderen, pesters én de zwijgende middengroep).
- Als pesten desondanks toch optreedt, moeten leerkrachten dat kunnen **signaleren**.
- Leerkrachten moeten **duidelijk stelling nemen** tegen het pesten.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een **directe aanpak**.

Weigert een leerkracht het probleem aan te pakken, gebeurt dit op een onjuiste wijze of heeft de aanpak geen resultaat, dan is inschakeling van een **contactpersoon** binnen de school nodig. Weigert de school het probleem aan te pakken dan is er een vertrouwenspersoon buiten de school nodig.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	4
Hoofdstuk 2	4
2.1 Kanjertraining	4
2.2. Positieve gedragsregels	5
2.3 Leerlingvolgsysteem	5
Hoofdstuk 3	6
3.1. Plagen	6
3.2. Pesten	6
3.3. Ruzie maken.....	7
Hoofdstuk 4	7
Hoofdstuk 5	8
Hoofdstuk 6	9
6.1 Aanpak van ruzies en pestgedrag in 4 stappen	9
6.2 Consequenties c.q. maatregelen	10
6.3 Aanwezige materialen	10
Hoofdstuk 7	11
7.1 Confronterende maatregelen	11
7.2 Niet-confronterende maatregelen.....	12
7.3 Adviezen aan de ouders van onze school	13
Hoofdstuk 8	14

Hoofdstuk 1

We moeten elkaar aanspreken op de christelijke omgang met elkaar. We leren elkaar niet op de persoon zelf aan te spreken, maar op bijvoorbeeld de gedragingen.

Vanuit de Bijbel leren wij dat we onze naasten lief moeten hebben als onszelf (Markus 12:31) en dat ieder mens van waarde is voor God.

Als Christelijke Basisschool willen wij voorleven dat we de ander waarderen om wie hij of zij is. Dat betekent dat wij elkaar respecteren. Bij ongewenst gedrag spreken wij elkaar op het gedrag aan en niet op de persoon zelf.

Hoofdstuk 2

De school moet het pestprobleem voorkomen. Een preventieve aanpak bestaat onder meer uit de behandeling van het onderwerp met de leerlingen waarna met hen regels worden vastgesteld.

2.1 Kanjertraining

Onze school gebruikt sinds een aantal jaren de Kanjermethode. Dit is een complete methode met materiaal voor acht groepen. De methode bestaat uit een lesmap voor elke groep, theorie, een handleiding, een voorleesboek van Max (t/m groep 5), werkbladen en een inlogcode voor een digitale omgeving waar allerlei lesideeën, werkbladen en oefeningen te vinden zijn.

Naast bovengenoemde methode vinden er vnl. in groep 8 projecten plaats bv. LEV

Tevens kan er in de bovenbouw gebruik gemaakt worden van het lesboek:

“Wij zijn een groep”

Tot slot zijn er diverse (voor)leesboeken en spellen aanwezig op school.

Op deze wijze zijn we **preventief** bezig en werken we met elkaar aan een veilig schoolklimaat.

2.2. Positieve gedragsregels

Het pesten kan op elke school voorkomen, en dus ook op onze school. Om die reden hebben we als schoolteam een aantal maatregelen genomen om deze vorm van lichamelijk en psychisch geweld aan te pakken.

In iedere groep worden op vaste momenten in het schooljaar en wanneer daar aanleiding toe is, onze positieve schoolregels besproken.

De regels zijn daarnaast duidelijk zichtbaar opgehangen in ieder klaslokaal en in de gangen.

Het gaat om de volgende regels:

Kanjerregels

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand is de baas
- Niemand lacht uit.
- Niemand doet zielig

2.3 Leerlingvolgsysteem

In groep 1 wordt de sociaal emotionele ontwikkeling gevolgd en geregistreerd met de KIIJK. Kanvas wordt gebruikt als leerlingvolgsysteem in de groepen 2 t/m 8.

In de groepen 3 t/m 8 wordt naast het invullen van Kanvas jaarlijks een sociogram gemaakt.

De leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen de leerlinglijst van Kanvas in.

Hoofdstuk 3

Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, ouders en leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende middengroep).

Waar het in het tegengaan van pesten uiteindelijk allemaal om draait, is het veranderen van de houding van leerlingen. Per slot van rekening zijn zij het die met pesten beginnen, of het passief voort laten bestaan door er niets over te zeggen. Leerlingen moeten leren dat geweld, binnen de school en buiten de school, niet door de beugel kan en ook niet loont. Leerlingen zullen hun gedrag echter niet zomaar uit zichzelf veranderen. Alleen onder goede begeleiding van de leerkracht en in een goed schoolklimaat kan verandering plaatsvinden. Daarvoor is het van belang dat de leerkracht en de schoolleiding een verzameling hulpmiddelen heeft om pesten te voorkomen en anders te signaleren en te bestrijden.

Om het onderscheid tussen plagen, pesten en ruzie maken helder te maken volgt van elk begrip een korte omschrijving.

3.1. Plagen

Je kunt van plagen spreken, als beide partijen even sterk zijn en er niet echt gesproken kan worden van een slachtoffer en een dader. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar wel mogen.

Het kan een steekspel met woorden zijn, of een elkaar voor de gek houden. **De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen.** Het is ook niet structureel. Tussen kinderen, zeker in de bovenbouw, zie je hetzelfde patroon ontstaan. Humor staat hierbij centraal. De ogen van plager en geplaagde glinsteren, er vindt een woordenspel plaats. Dit versterkt zelfs de onderlinge band.

Door zo nu en dan een beetje geplaagd te worden en terug te plagen zal de sociale weerbaarheid van een kind vergroot worden. Het is goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind.

Kinderen met een laag zelfbeeld (=hoe je jezelf ziet), weinig zelfvertrouwen, of (ex-)slachtoffers van pesten kunnen vaak niet tegen plagen; zij pikken de signalen van warmte niet, of onvoldoende op.

3.2. Pesten

Om goed in beeld te brengen wat pesten is, is het belangrijk een duidelijke definitie van pesten te formuleren:

Het, in meer of mindere mate berekend en doelbewust, herhaaldelijk en langdurig uitoefenen van directe en/of indirecte psychische, fysieke en/of seksuele agressie door één leerling of groep leerlingen, gericht op één uitgekozen leerling of groep leerlingen, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen en waarbij duidelijk sprake is van een verstoorde machtsverhouding tussen beide partijen, met als doel die leerling of groep leerlingen materiële en/of immateriële schade te berokkenen (DAT, O. D. Z. O. G., & HEET, P. Pesten is kindermishandeling).

Bij pesten is er een duidelijke slachtofferrol en een daderrol.

Pesten is zeer slecht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het slachtoffer.

Het slachtoffer kan volledig getraumatiseerd worden.

Bovendien is pesten ook slecht voor de pester, want ook hij ontwikkelt een manier van omgaan met andere mensen, die ervoor zorgt, dat hij 400% meer kans heeft om in de criminaliteit te komen.

Pesten is kindermishandeling tussen kinderen onderling!

Pesten is koud. De pester voelt geen warmte voor zijn slachtoffer en heeft geen respect voor hem of haar. Je ziet de ogen van een pester geen warmte uitstralen.

3.3. Ruzie maken

Ruzie maken wordt door kinderen nog wel eens benoemd als pesten. Hoewel ruzie maken geen pesten is, kan een niet goed opgeloste ruzie wel tot pesten leiden.

Een ruzie is een conflict tussen mensen over een bepaalde zaak. Bijvoorbeeld over spelregels bij het knikkeren over het feit of er nu wel of niet menens werd gespeeld. Bij een tikspel gebeurt het dat regels gaandeweg het spel naar eigen voordeel worden aangepast.

Als een ruzie uitgesproken is kunnen de voormalige ruziemakers vaak weer samen door één deur. Bij pestgedrag gaat het niet om een zaak (in ons voorbeeld de knikkers) maar om het beschadigen van een persoon.

Hoofdstuk 4

Social media.

In toenemende mate zien we pestgedrag via social media. Veel leerlingen zitten in een Whatsapp groep. Het "pesten" gebeurt dan vaak onopvallend voor de leerkrachten. De gevolgen zijn echter wel merkbaar op school.

Om goede manier om te gaan met social media is het goed hieraan, samen met de ouders, aandacht te besteden.

Op school worden lessen gegeven door een leerkracht of gastdocent over de gedragsregels, do's en don'ts, risico's en gevaren van social media (Facebook, Whatsapp, Instagram etc.).

Ook is het zaak ouders hierbij te betrekken, voor te lichten en af te spreken wie welke verantwoordelijkheid op zich neemt.

Hoofdstuk 5

Als pesten desondanks toch optreedt, moeten leerkrachten dat kunnen signaleren.

Om te weten wat pesten is, dient iedereen hoofdstuk 3 te hebben doorgenomen. Hieronder staan een aantal signalen die zouden kunnen duiden op pestgedrag binnen de groep:

- Alleen staan in de pauze of steeds contact zoeken met de pleinwacht.
- Een spel is "toevallig" steeds net begonnen als het pestslachtoffer eraan komt, terwijl een ander kind even later nog wel mag meedoen.
- Bijna altijd met jongere kinderen spelen.
- Niet naar buiten willen.
- Zuchten, piepen en steunen van andere kinderen als een pestslachtoffer een idee aandraagt of in de kring iets zegt.
- Roddelen in de groep over een bepaald kind.
- Als andere kinderen zich negatief uitlaten over het kind of zijn / haar familie zonder dat dit echt reëel is.
- Als men steeds alles van een bepaald kind stom vindt.
- Als andere kinderen negatiever reageren op een fout van het pestslachtoffer.
- Als het kind, de ouder(s), en / of andere kinderen aangeven, dat er gepest wordt.
- Het kind wil niet meer naar school, klaagt bijvoorbeeld regelmatig over hoofdpijn en buikpijn, terwijl deze pijnen in vakanties verdwijnen.
- Bepaalde kleren niet meer aan wil hebben naar school / club.
- Gauw prikkelbaar of boos is.
- Nachtmerries.
- Bedplassen.
- Nooit uitgenodigd worden op feestjes / partijtjes.
- Buiten school opgewacht, geslagen of geschopt worden.
- Op weg naar huis achterna gereden worden.
- Wanneer bezittingen worden afgepakt.
- Wanneer een kind met grote regelmaat wordt aangesproken met een bijnaam, in plaats van zijn of haar eigen naam.

Een aantal punten uit bovenstaande lijst zullen thuis tot uiting komen. Wij vinden het belangrijk dat u ons, in het belang van uw kind, hiervan op de hoogte stelt.

Natuurlijk kunnen deze signalen ook op "iets anders" duiden. Ga in ieder geval in gesprek met het kind. Als je vermoedt dat er in de klas gepest wordt, kunnen de onderstaande tips wellicht handig zijn.

Algemene tips:

Laat de kinderen een stelopdracht maken over pesten op school en in de klas; deze opstellen zijn alleen bestemd voor de groepsleerkracht / school. In de onderbouw kan je de kinderen misschien een tekening laten maken.

Neem de pesttest af:

Informeer bij ouders of zij iets merken van pestgedrag.

Om meer informatie te krijgen over de achtergrond van het kind, kan een oudergesprek door de betrokken leerkracht verhelderend werken.

Hoofdstuk 6

Leerkrachten moeten duidelijk stelling nemen tegen het pesten.

6.1 Aanpak van ruzies en pestgedrag in 4 stappen

STAP 1:

Probeer eerst er samen uit te komen.

STAP 2:

Als dat niet lukt, meld het aan de leerkracht.

STAP 3:

De leerkracht probeert samen met de betrokkenen de ruzie of pesterijen op te lossen en nieuwe afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie 'Consequenties c.q. maatregelen' in 5.2).

STAP 4:

Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag van een leerling, neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een ernstig gesprek met deze leerling.

De fases van bestraffen treden in werking (zie consequenties).

Ook wordt de naam van de ruziemaker/pester in de klassenmap genoteerd, waarbij de toedracht wordt omschreven. Ook worden de ouders op de hoogte gebracht.

Leerkrachten en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt <u>altijd</u> hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.
--

6.2 Consequenties c.q. maatregelen

De straf is opgebouwd in 4 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

FASE 1:

Lik-op-stuk aanpak, afhankelijk van gedrag en omstandigheden. Een straf passend bij de overtreding:

- (Korte) afzondering van de groep / isoleren.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- Ouders worden op de hoogte gesteld van het gedrag van het kind.

FASE 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft de activiteiten vastgelegd in Parnassys en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan eventueel deskundige hulp worden ingeschakeld.

FASE 4:

In extreme gevallen kan er sprake zijn van time-out, schorsing of verwijdering.

(Zie hiervoor het protocol 'Time-out, schorsing en verwijdering' op www.het-fundament.nl -> Schoolinfo -> protocollen).

6.3 Aanwezige materialen

Om de leerkracht te ondersteunen zijn er op school diverse boeken en materialen over pesten beschikbaar. Deze zijn te vinden in de personeelsbibliotheek.

Hoofdstuk 7

Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

Als een leerkracht te maken heeft met pesterijen in volle gang (vaak merken we pas het een en ander op als het pesten al lang aan de gang is), dan moeten er bestrijdingsmaatregelen genomen worden.

7.1 Confronterende maatregelen

Confronterende maatregelen houden in dat de klas openlijk en direct wordt aangesproken op de pesterijen. Hierbij kan het van belang zijn om op de één of andere manier rekening te houden met het feit dat er leerlingen kunnen zijn die een bepaald aanzien binnen de klas genieten en die de rest van de klas met zich mee kan krijgen. Deze maatregelen liggen het meest voor de hand als er sprake is van openlijke pesterijen. Wanneer een leerkracht op zo'n moment niet duidelijk stelling neemt, zegt hij in feite: "Ga maar door."

Confronterende maatregelen kunnen bestaan uit:

- Pesten als lesthema behandelen; hierbij zal ook de zwijgende middengroep moeten worden geactiveerd.
- Het bieden van hulp aan het slachtoffer; deze begeleiden en/of doorverwijzen.
- Het bieden van hulp aan de pester; deze begeleiden en/of doorverwijzen.

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
Sterke kanten van de leerling benadrukken.
Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
Het gepeste kind niet overbeschermen bijv. naar school brengen of "ik zal het de pester(s) wel eens gaan vertellen" Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
Indien noodzakelijk: inschakelen hulp: SOVA-training; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

Een corrigerend gesprek via de kanjeraanpak
Een probleemoplossend gesprek; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
Excuses aan laten bieden.
In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de “stop-eerst-nadenken-houding” of een andere manier van gedrag aanleren.
Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
Indien noodzakelijk: inschakelen hulp: SOVA-training; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.
Indien noodzakelijk: schorsing / verwijdering. Zie hiervoor het protocol ‘Time out, schorsing

7.2 Niet-confronterende maatregelen

Niet-confronterende maatregelen houden in dat het pestprobleem in de klas via een indirecte manier bespreekbaar wordt gemaakt. Dit ligt het meest voor de hand als er sprake is, of er een vermoeden is, van pesterijen die verborgen worden gehouden. Juist als het pesten al lang aan de gang is, is het gevaarlijk om het pesten op een openlijke, directe manier te bespreken. Dat komt doordat de pesters dit interpreteren als verraad door het slachtoffer aan de docent. Dit zal vaak nog ergere pesterijen uitlokken. De niet-confronterende maatregelen kunnen bestaan uit:

1. Het bieden van hulp aan het slachtoffer; deze begeleiden en/of doorverwijzen
2. Het aanroeren van pesten via het onderwerpen als oorlog en vrede, mensenrechten, of machtsmisbruik
3. Het vermoeden uitspreken naar de directie, interne begeleider, collega's zodat zij op de hoogte zijn en kunnen observeren.

7.3 Adviezen aan de ouders van onze school

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus. Denk niet te snel: *dat doet mijn kind niet*.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Hoofdstuk 8

Weigert een school of een leerkracht het probleem aan te pakken, gebeurt dit op een onjuiste wijze of heeft de aanpak geen resultaat, dan is inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig.

Wanneer het niet lukt om een klacht met de betrokken leerkracht en/of de directie te bespreken, kan contact opgenomen worden met een contactpersoon binnen de school. Die bekijkt of de klacht alsnog intern op te lossen is, of dat deze beter naar de vertrouwenspersoon buiten de school doorgestuurd kan worden.

- De contactpersoon binnen Het Fundament is:

Mevr. I.S. (Inge) van den Berg – Teuling (intern begeleider)

0416-355074 (school)

ivdberg@het-fundament.nl

- De vertrouwenspersonen buiten Het Fundament zijn:

Dhr. A.W. de Boer

06-53205828

annewiebe.deboer@gmail.com

Mw. L. van Haaften

06-22314733

lettie@van-haaften.eu

De volgende personen hebben dit protocol ondertekend:

Namens directie

Namens de (oudergeleding van) de Medezeggenschapsraad

Namens lokaal bestuur

d.d. 27 juni 2017

Mw. J. Wijnands- Westerlaken(Dir)

dhr. M v.d Heuvel(LB)

Mw. C van Hemert (MR)